

Scris de cristian.hostiuc pe 02 noiembrie 2020, 14:02

Romania sta in acest moment pe 5 bombe macro

Romania sta in acest moment pe 5 bombe macro care vor exploda in cursul valutar, dobanzile la lei, Pilonul II de pensii, cresterea taxelor si impozitelor. Cine le dezamorseaza pentru a nu ajunge ca in criza din 2008, cand bombele de atunci ne-au explodat direct in fata?

Cu ochii pe cresterea numarului de cazuri COVID si extinderea pandemiei, bombele macroeconomice pe care sta Romania nu sunt bagate in seama.

Bineinteles ca mai important este ca economia sa nu se reinchida din nou ca in primavara, iar aceasta criza sanitara sa poata fi controlata.

Dar este bine sa stim ce ar putea sa ne astepte din punct de vedere macro pentru ca banii nu sunt fara numar.

in criza anterioara, 2008 - 2012, Romania a stat inainte de aparitia crizei pe 6 bombe macro, care au explodat aproape una dupa alta:

- **Aprecierea nesustenabila a cursului valutar**, de la 3,7 lei pentru 1 euro la 3,1 lei/euro fara ca economia sa inregistreze o imbunatatire in acelasi ritm: Florin Georgescu, prim viceguvernator al BNR recunoaste acest lucru dupa un deceniu. BNR a fost responsabila si a avut toate instrumentele necesare pentru a evita aceasta apreciere nesustenabila care a accelerat criza din 2008.
- **Explozia deficitului de cont curent**. Aproape 60 mld. euro intre 2005 si 2008, un nivel total nesustenabil, scapat de sub control.
- Aproape 70% din **imprumuturile acordate in Romania, atat companiilor cat si persoanelor fizice, au avut la baza euro**, ceea ce a facut ca politica monetara a BNR pe lei sa nu conteze. Pentru ca bancile aveau linii de finantare externe, practic fara limita, acordau credite in euro fara sa ia in considerare riscul valutar. Dobanzile la euro erau mai mici iar totul parea de vis cand leul se aprecia.
- **Creditele in franci elvetieni** aduse de bancile austriece si grecesti, care au provocat un scandal imens, mult prea mare fata de ponderea lor, dar care a atras antipatia tuturor. Bancile au dat credite in franci elvetieni pentru ca dobanzile erau foarte mici, vanzandu-le

clientilor un risc valutar pe care nu-l puteau duce.

- **Cresterea total nesustenabila a preturilor imobiliare.** Pentru ca aveau linii de finantare externa fara limita, bancile dadeau credite imobiliare fara numar sustinand si acceptand evaluarea nesustenabila a proprietatilor. Persoanele fizice se incadrau pentru achizitia unui credit imobiliar pentru ca moneda era euro, iar euro scadea, ceea ce facea ca salariul in lei sa fie mai valoros in moneda europeana. Bancile au transferat riscul valutar si riscul scaderii valorii proprietatilor clientilor care nu aveau nicio idee despre ce se poate intampla daca euro sau francul elvetian cresteau coroborat cu scaderea pretului apartamentelor.
- **Un grad mare de indatorare pentru persoane fizice si companii romanesti.** Cand euro scadea, adica leul se aprecia nesustenabil, salariile si incasarile companiilor cresteau in euro, ceea ce permitea acordarea de credite in euro. Asa s-a ajuns ca in momentul venirii crizei si cresterii cursului leu/euro, gradul de indatorare sa explodeze.

Cand a venit criza toate cele 6 bombe au explodat una dupa alta provocand pagube imense platite cu taieri de salarii, pierderi de joburi, rate mai mari la banca, pierderea apartamentelor, peste 120.000 de insolvente, peste 15 mld. euro disparute din activele companiilor romanesti plus peste 1 milion de romani care au plecat afara sa-si caute de lucru.

Care este situatia acum?

Din 2012 pana in 2019 am avut 8 ani de crestere economica continua, mult mai sustenabili, cu o scadere de inflatie, reducerea dobanzilor la lei, ceea ce a permis ca 70% din creditele actuale sa aiba la baza leul si nu euro, o stabilitate extraordinara a cursului valutar, dublarea salariilor, scaderi de taxe si impozite.

Din aceasta primavara am intrat din nou in criza, o situatie adusa de data asta de un virus.

Acum avem alte bombe macro, mai mult interne decat externe, care vor exploda la un moment dat, dupa terminarea crizei sanitare:

- **Cresterea pensiilor cu 40%** - total nesustenabila intr-o economie aflata in scadere si cu o revenire lenta. Vom ajunge la nivelul economic din 2019 mai degraba in 2022-2023. Pe acest fond se pune problema resurselor bugetare pentru cresterea pensiilor, care reprezinta o cheltuiala fixa ce nu poate fi reduisa decat prin impozitare, o operatie pe care nici un guvern nu vrea sa o faca pentru ca in joc sunt 5 milioane de pensionari cu voturile lor.
- **Cresterea deficitului bugetar** – Guvernul va avea un minus de aproape 200 mld. lei in 2020 si 2021, dintre care 100 de mld lei, adica 20 mld. euro, va reprezenta costul crizei sanitare si facilitatile fiscale oferite economiei. Si s-ar putea sa nu fie de ajuns mai ales daca lumea se va confrunta cu al doilea lockdown ca urmare a exploziei de cazuri COVID-19.
- **Reducerea ratingului Romaniei la categoria "junk"** – cresterea pensiilor cu 40% si explozia deficitului bugetar va insemna deteriorarea finantelor publice, ceea ce va atrage scaderea ratingului Romaniei si aruncarea la categoria „junk”, ceea ce va declansa cresterea cursului valutar leu/euro, cresterea dobanzilor la lei (ROBOR), iesirea investitorilor straini

de pe piata titlurilor de stat, ceea ce va duce la cresterea randamentelor si, implicit, la solicitarea unor dobanzi mai mari pentru finantarea Romaniei.

Cresterea randamentelor inseamna o scadere a valorii titlurilor de stat romanesti cu impact asupra portofoliilor detinute de banci si Pilonul II de pensii.

BNR a cumparat titluri de stat de pe piata secundara in primavara pentru a reduce randamentele care crescusera cu 50%, dar nu va putea sa cumpere tot stocul.

- **Daca bugetul si finantele publice scapa de sub control**, corectia va fi la fel de dureroasa ca in criza precedenta cu taieri de salarii si reducerea numarului de salariati la stat plus cresterea taxelor si impozitelor. Pana cand nu se reduce aceasta criza sanitara organismele financiare internationale nu vor face presiune pe guvern pentru reducerea deficitului bugetar. Dar aceasta crestere a deficitului nu va putea fi tolerata la nesfarsit pentru ca nu va avea cine sa o finanteze.
- **Cresterea datoriei publice** – Romania are inca o datorie publica mica, de numai 45% din PIB, dar care va creste intr-un ritm exponential din cauza deficitelor bugetare imense. Problema se va pune cand Romania se va apropia de o datorie de 60% din PIB care va trebui sa fie rostogolita, refinantata si finantata. Bancile romanesti si Pilonul II de pensii au portofoliile umplute pana la refuz cu titluri de stat, aproape la limitele maxime admise. Daca Romania este la categoria "junk", numarul investitorilor straini care pot cumpara titluri de stat romanesti este limitat. Atunci cine va cumpara o datorie publica in crestere si la ce pret?

Daca aceste bombe vor exploda efectul se va vedea in economie si in businessul companiilor, in salariile angajatilor si, in final, in taxele si impozitele incasate de stat.

Acum mai trebuie sa vedem cine dezamorseaza aceste bombe ca sa nu ne explodeze in fata ca in criza anterioara.

Toata lumea spune ca suntem mai bine pregatiti acum fata de 2008, dar nu suntem imuni.

Exact ca in criza COVID-19, pentru ca problema nu este boala in sine ci capacitatea sanitara a statelor de a gestiona un numar de cazuri in crestere exponentiala, peste capacitatea sistemelor medicale intr-un timp atat de scurt.

ADRESA: <http://crct.ro/nwTo>